

3. Gurnell, A.M., Bertoldi, W. and Corenblit, D. Changing River Channels: The roles of hydrological processes, plants and pioneer fluvial landforms in humid temperate, mixed Load, Gravel Bed rivers. *Earth-Science Reviews*, 2012, 111 (1): 129-141.
4. Nilsson C., Brown R., Jansson R., Merritt D. M. The role of hydrochory in structuring riparian and wetland vegetation. *Biological Reviews*. 2010,85(4):837-858.
5. Merritt D. M., Scott M. L., Poff N. L., Auble G. T., Lytle D. A. Theory, methods and tools for determining environmental flows for riparian vegetation: riparian vegetation - flow response guilds. *Freshwater Biology*. 2010, 55(1): 206-225.
6. Su X. L., Bejarano M. D., Yi X., Lin F., Ayi Q., Zeng B. Unnatural flooding alters the functional diversity of riparian vegetation of the Three Gorges Reservoir. *Freshwater Biology*. 2020, 65(9): 1585-1595.
7. Jian Z., Ma F., Guo Q., Qin A., Xiao W., Liu J. Long-term responses of riparian plants' composition to water level fluctuation in China's Three Gorges Reservoir. *Plos One*. 2018, 13 (11).
8. Zhang Y. X. Ecological Restoration and Reconstruction of reservoir riparian zone. Guangxi University, 2007 (in Chinese)
9. Guo Q. S., Hong M., Kang Y., et al. Advances in studies on apophytes in descending zones. *World forestry research*, 2010, 23(4): 14-19 (in Chinese)
10. Striker, G. G., Casas, C., Kuang, X., Grimoldi, A. A. No escape? Costs and benefits of leaf de-submergence in the pasture grass *Chloris gayana* under different flooding regimes. *Funct Plant Biol*. 2017, 44: 899–906.
11. Luo F. L., Shizue Matsubara, Chen Y, et al. Consecutive submergence and de-submergence both impede growth of riparian plant during water level fluctuations with different frequencies. *Environmental and Experimental Botany*. 2018, 155: 641–649.
12. Christine M. Albano, Kenneth C. McGwire, Mark B. Hausner. ect. Drought Sensitivity and Trends of Riparian Vegetation Vigor in Nevada, USA (1985–2018). *Remote Sens*. 2020, 12(9): 1362.
13. Lu G., Xu G. F., Liu L. Q., et al. Research progress of vegetation restoration in reservoirs riparian zone in China. *Zhejiang forestry science and technology*, 2016, 36(1): 72-80. (in Chinese)
14. Gornish E.S., Lennox M.S., David L., Tate K.W., Jackson R.D., Reinhart K.O. Comparing herbaceous plant communities in active and passive riparian restoration. *Plos One*. 2017, 12(4): 58-64.

УДК 630*97

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБЛИВИХ ЦІННОСТЕЙ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НА ЛІСОВИХ ТЕРИТОРІЯХ

*Череповський Максим Володимирович, студент 3 курсу, ОС «Бакалавр»,
спеціальність «Лісове господарство»*

*Кременецька Євгенія Олексіївна, к. с.-г. н., доцент
Сумський національний аграрний університет*

У 90-х роках ХХ ст. міжнародна природоохоронна спільнота безперервно шукала механізми, що дозволили б зберегти лісові екосистеми нашої планети. В наш час, лісова сертифікація передбачає, що лісові господарства мають бути одночасно економічно вигідними, і сприяти збереженню біорізноманіття й соціальних функцій лісів. Концепція «Особливих цінностей для збереження» (далі ОЦЗ) з'явилася лише нещодавно, а саме у 1999 році. Вона була запропонована Лісовою Опікунською Радою, і зобов'язала лісопромислові компанії, які бажають отримати сертифікат відповідно до схеми FSC[®], до збереження ОЦЗ на підпорядкованих їм територіях.

Головна ідея цієї концепції полягала у ідентифікації особливо цінних об'єктів для збереження. Території, на яких знаходяться ці об'єкти, повинні бути під охороною та мати збалансоване використання. Отже, метою Концепції ОЦЗ є розробка і впровадження методу ідентифікації ОЦЗ та відповідного господарювання на таких територіях, щоб зберегти і

збільшити їх екологічні й соціально-економічні цінності. До лісових територій із ОЦЗ відносяться території, які мають виняткове значення або важливість. Господарювання на цих територіях повинно відбуватися так, щоб зберегти або навіть покращити виявлені ОЦЗ.

Добровільна лісова сертифікація за схемою FSC® проходить в декілька кроків. Першим кроком лісопромислових компаній буде проведення спеціальних заходів з ідентифікації лісових територій з ОЦЗ, відповідно до Принципу 9 (Принципів і критеріїв відповідального управління лісами) [1]. Другим кроком, після виявлення таких територій, спеціалісти лісового господарства розробляють програму збереження властивостей цінних лісових територій, а також моніторингу за їхнім станом. При цьому усі зацікавлені сторони мають переконатися в тому, що на територіях певного підприємства була здійснена ідентифікація лісових територій із ОЦЗ. Третім кроком повинна бути розробка плану ведення господарства на цих територіях для підтримання їх функціонування, і поряд з цим, покращення їхніх екологічних чи соціально-економічних властивостей [2].

Саме зараз зростає зацікавленість в сертифікації за системою FSC®. Тому актуальною стала розробка національних концепцій щодо ідентифікації ОЦЗ на лісових територіях, а також їх практичне застосування. В багатьох країнах ця концепція вже вибудовується, із врахуванням національної специфіки.

Перспектива створення каркасу усіх лісових територій із наявними ОЦЗ, за рахунок створення схем їхнього розташування, здається досить гарною. Спочатку можна було б виділити окремі території, а потім поєднати їх екологічними коридорами на рівні лісогосподарського підприємства, а потім і на рівні області. Для України це сприяло б ефективнішому впровадженню стійкого управління лісами у практику.

На теперішній час в лісгоспах зібралось достатньо різнопланової інформації для ідентифікації ОЦЗ різних категорій. Наявні дані про об'єкти ПЗФ, місця оселень тварин та зростання рослин, які занесені до «Червоної книги України», захисні ліси, про традиційно-культурні об'єкти ідентичності громади та інші. Тому державним підприємствам варто було б проводити дослідження для виділення лісових територій із ОЦЗ, враховуючи те, що раніше таких досліджень не проводилось.

Категорії ОЦЗ наведені в посібнику «Особливо цінні для збереження ліси: визначення та господарювання» [3]. Це 6 категорій цінностей, з яких друга не виділяється в Україні.

Підсумовуючи все вище сказане, очевидним стає те, що тема сертифікації за схемою FSC® є актуальною як в Україні, так і в усьому світі. Але для цього лісогосподарським підприємствам потрібно навчитися й долучити до систем ведення господарства ідентифікацію особливих цінностей для збереження на лісових територіях. Це дасть можливість не тільки отримати сертифікат, який відкриє підприємству нові можливості, а й зберегти і покращити екологічні й соціально-економічні властивості особливих цінностей лісових екосистем.

Список посилань

- 1.FSC® національний стандарт для України (FSC-STD-UKR-01-2019 V 1-0 (набув чинності з 30 березня 2020 р.) [електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://ua.fsc.org/preview.fsc-std-ukr-01-2019-v-1-0-fsc.a-1013.pdf>
- 2.Бондарук Г. В. Рекомендації з лісової сертифікації лісогосподарських підприємств. / Г. В. Бондарук, І. Ф. Букша. Харків: УкрНДІЛГА. 2010. 73 с.
- 3.Особливо цінні для збереження ліси: визначення та господарювання. [практичний посібник WWF для України / 2-га редакція], 2008. 146 с. [електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://d2ouvy59p0dg6k.cloudfront.net/downloads/oczl.pdf>